

Editorial

De la zonă incertă la generator de securitate: un drum lung pentru care trebuie să facem primul pas...

Victoria Bucătaru,
directoare executivă,
Asociația pentru Politică Externă

Securitatea este o stare și o necesitate ce ne vizează pe toți, fie că vorbim de cetățean și de tot ce presupune aceasta pentru el - locuința, sănătatea, viitorul, convingerea că instituțiile îl protejează -, fie că ne referim la mașinăria statală. Cu toate acestea, în spațiul public din Republica Moldova se vorbește mult prea puțin despre conceptele de securitate națională, cele de securitate și de siguranță individuală sau cele privind cultura de securitate. Și mai puțin se discută despre reducerea gradului de securitate internă prin degradarea din ce în ce mai mare a sistemului de guvernare democratic.

De fapt, de cele mai multe ori, în zona geografică ce ne reprezintă asociem securitatea cu reglementarea problemei transnistrene, respectiv percepem pericolele de securitate dintr-o perspectivă destul de îngustă, și anume, din cea a vulnerabilităților sistemice generate de starea de conflict înghețat. Republica Moldova per ansamblu e descrisă, etichetată, identificată ca un focar de conflict, o zonă de conflict, o gaură neagră...

Deși securitatea națională și reforma sectorului de securitate ar trebui să fie prioritare pentru autoritățile și elitele politice de la Chișinău, se observă o ignorare continuă, de către acestea, a viziunilor de lungă durată privind reformarea structurilor legislative și executive, abilitate cu împuterniciri de securitate. Inițiative sporadice, inexistența unui sistem de cooperare interinstituțional viabil și, cel mai important, dualitatea de viziuni strategice referitoare la securitate vulnerabilizează Republica Moldova pe interior și, astfel, generează insecuritate și pe exterior, ceea ce afectează regiunea per ansamblu.

Dar nu numai lipsa unei abordări sistemice din partea statului în domeniu își spune cuvântul. Deși Republica

Moldova este văzută și tratată de comunitatea internațională drept un stat post-sovietic cu un conflict înghețat pe teritoriul său - ba mai mult chiar, drept un stat controlat de către Federația Rusă -, cetățeanul propriu-zis nu consideră reglementarea transnistreană ca fiind o prioritate vitală. Dimpotrivă, aceasta e printre ultimele în lista de priorități și de interese ale moldovenilor... Explicația, bineînțeles, poate să rezide în comunicarea ineficientă din partea autorităților, generată de dorința de a menține subiectul cât mai „low profile” pe intern sau de

capacități instituționale reduse în acest sens, „cumulate” cu incapacitatea generală de funcționare viabilă a statului Republica Moldova. La fel, lipsește un așa-zis „discurs de securitate”, iar o poziție tranșantă, ce ar avea ulterior implicații electorale, este evitată de politicieni.

În contextul dat, dacă e să analizăm principalele subiecte ce îngrijorează cetățenii, acestea ar fi sărăcia, corupția, șomajul, viitorul copiilor, pe când existența unui război în regiune (conflictul din Ucraina) și relațiile interetnice (invocate frecvent drept un focar de instabilitate) nu se regăsesc. Un astfel de peisaj denotă clar că nu se face o legătură logică între insecuritate „cronică” și degradarea nivelului de trai, generat de derapajele democratice. Securitatea națională și securitatea individuală sunt analizate drept concepte independente, ignorându-se interdependențele logice. Consecințele unei astfel de percuții nu doar că generează vulnerabilități interne, dar și împiedică țara să depășească etapa de stat în tranziție și generator de insecuritate - stat neviabil.

Un al doilea element crucial pentru securitatea Republicii Moldova, dar și pentru construcția unor eventuale parteneriate de dezvoltare, este viziunea de securitate - care însă, din păcate, lipsește cu desăvârșire. Aceasta, deși se încearcă schițarea unor linii directorii diferite de către instituția Președinției, pe de o parte, și de către Parlament și Guvern pe de altă parte (potențial revăzut în funcție de scenariile post-electorale). ►

► Astfel, la recenta Conferință de securitate de la Munchen, președintele Igor Dodon a prezentat Pachetul Comprehensiv pentru Moldova care, analizat în detaliu, generează mai multe întrebări decât răspunsuri. De facto, Planul prezidențial este un document clădit pe principiul unei politici externe echilibrate între Est și Vest. Dar este oare acest concept compatibil în condițiile actuale și care ar fi prețul unei astfel de politici? Căci ideea de recunoaștere internațională a neutralității țării vine să readucă la viață discuțiile privind incapacitatea Republicii Moldova de a-și decide viziunea strategică de lungă durată a politicilor de securitate și care să fie agreeate de toți actorii interni.

În plus, apariția unui astfel de document în timpul campaniei electorale ne face să ne întrebăm: De ce acest Plan a fost prezentat la Munchen tocmai acum și, mai ales, de ce nu a fost discutat la Chișinău anterior? De ce subiecte ce țin de interesele naționale ale Republicii Moldova nu sunt discutate public, așa cum se prezumă în mod firesc într-un stat democratic, dar se cere agreearea inițială a partenerilor externi? Și de ce, în mod prioritar, se pune accent pe poziția actorilor terți și nu pe legitimitatea internă?

Doar atunci când vom reuși să răspundem la aceste întrebări, vom putea construi un profil de securitate pentru țara noastră și vom putea înțelege vulnerabilitățile, dar și potențialele oportunități de dezvoltare și de evoluție. O evoluție de la stat falit, nesigur și generator de insecuritate la unul fiabil, care aduce securitate, stabilitate și siguranță socială și economică pentru cetățenii și pentru vecinii săi. Cel puțin, ar fi un început.

În plan de securitate informațională, Republica Moldova este o curte cu poarta larg deschisă și fără de gard

Dumitru Țâra, expert media

Securitatea nu mai e demult doar Sarmată și apărare, așa precum securitatea informațională demult nu mai este doar o parolă sofisticată la calculator - deși nici pe aceasta nu este cazul să o neglijăm... Tocmai de aceea, în ultimii ani, despre securitatea informațională se discută „la pachet” cu dezvoltarea societății informaționale, cu ascensiunea rețelelor sociale și cu rolul tot mai mare pe care îl ocupă mașinile în viața noastră, deseori ele chiar înlocuind omul... Dar este o zonă a securității informaționale care, într-un mod aproape definitoriu, depinde (încă) de om - mai exact, de ceea ce își propune să facă el cu alți oameni și cu mintea lor, prin informația pe care

le-o oferă. Este vorba de mass-media și de riscurile la care se spune un stat care nu se securizează și în acest sens. Despre securitatea informațională și despre variile ei aspecte am discutat cu Dumitru Țâra, expert media, manager care la viața sa a gestionat mai multe proiecte de presă și care cunoaște domeniul... din prima sursă.

■ **Domnule Țâra, cât de sigur vă simțiți în Republica Moldova? Și care sunt aspectele de securitate ce contează pentru dumneavoastră ca cetățean?**

■ Din perspectiva securității fizice nu resimt o problemă. E drept că nu suntem la nivelul anilor 2007-2008, când puteai lăsa cheia în mașină - a crescut cumva mica delincvență -, dar au fost perioade și mai sumbre. La nivel de interacțiune cu instituțiile, cred că totul este foarte individual și chiar subiectiv pe alocuri. Cât privește aspectul de securitate în general... nicăieri în lume nu este perfect.

■ **Și totuși, nu peste tot în lume este declarat, nitam-nisam, nivel albastru de pericol de terorism, așa cum s-a întâmplat la noi săptămâna trecută...**

■ De fapt, în Republica Moldova acest anunț ar fi trebuit făcut încă acum cinci ani, când a început războiul în Ucraina,